

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شیوه نامه مراقبت و کنترل بیماری کرونا ویروس در مدارس سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲

با تأکید بر واکسیناسیون و پاسخ سریع به احتمال اپیدمی یا

طغیان بیماری در مدرسه نسخه ۱۰

اصول کلی پیشگیری از کرونا

- ✓ واکسیناسیون همگانی بر مبنای مصوبات ستاد ملی کرونا
- ✓ رعایت بهداشت فردی به ویژه شستشوی مرتب و صحیح دست‌ها
- ✓ رعایت فاصله‌ی ایمن (ترجیحاً در کلاس‌ها روی هر نیمکت حداکثر دو نفر نشسته باشد و بدین منظور می‌توان از دیگر فضاهای مدرسه از جمله: فضاهای کلاس / نمازخانه / کتابخانه / غذاخوری / سالن ورزشی و ... استفاده کرد).
- ✓ استفاده از ماسک بر مبنای مصوبات ستاد ملی کرونا و رعایت بهداشت تنفسی
- ✓ تهویه مناسب
- ✓ پرهیز از تجمعات و دورهمی در فضاهای بسته‌ی بدون تهویه مناسب
- ✓ خودداری از انتشار شایعات

اصول پایه

- (1) **تشکیل کمیته سلامت مدرسه** (با حضور مدیر مدرسه، نماینده معلمان، مراقب سلامت مدرسه رابط بهداشت مدرسه، نماینده انجمن اولیا و مربیان، نماینده دانش آموزان)
- (2) **انجام ارزیابی دوره ای مدرسه** مطابق چک لیست و اقدام برای رفع مغایرت ها براساس خودکنترلی و خوداظهاری
- (3) **انجام مراقبت سندرومیک** برای همه ی افرادی که تحت هر عنوان (معلم، دانش آموز، والدین و ...) وارد مدرسه می شوند الزامی است.
- (4) **توجه به برنامه های آموزش سلامت و رعایت بهداشت فردی** برای دانش آموزان و مخاطبان
- (5) **پایش و مراقبت از سلامت دانش آموزان** توسط مراقب سلامت/ رابط سلامت
- (6) **آموزش نیروهای خدماتی و نظارت بر عملکرد آنها** به منظور اجرای دقیق برنامه مدون بهداشتی و گندزدایی مدرسه

(7) داشتن ارتباط و تعامل با مخاطبان و مسئولان نظارتی / مدیریتی مافوق برای هرگونه فعالیت های اطلاع رسانی و اصلاحی

(8) تهیه و ثبت گزارشات برای پیگیری و رصد نظام مراقبت در مقابل کرونا طبق دستورالعمل های ابلاغی

(9) پیگیری و تأکید بر واکسیناسیون کامل همه کارکنان اداری، آموزشی، خدماتی و دانش آموزان مدرسه مطابق مصوبات ستاد ملی کرونا

(10) همکاری با ناظران بهداشتی مراکز خدمات جامع سلامت

(11) همکاری انجمن اولیاء و مربیان برای دادن اطمینان خاطر به خانواده ها و ترغیب آن ها به رعایت اصول بهداشت فردی و توجیه خانواده ها برای نفرستادن دانش آموزان علامت دار به مدرسه

(12) تعامل با اولیا و اطلاع رسانی در خصوص نحوه برگزاری آموزش های حضوری و شرایط حضور دانش آموزان در مدرسه

13) حضور دانش آموزان در کلاس ها با رعایت فاصله ایمن

14) کاهش حتی الامکان مواجهات مستقیم کارکنان و دانش آموزان

15) اجتناب از هرگونه تجمع در مکان های بسته با تهویه نامناسب

16) تخلیه کامل کلاس ها و باز کردن درب ها و پنجره ها برای تهویه در زنگ تفریح

17) در مناطقی که از نظر آب و هوایی مساعد هستند، بهره‌برداری از فضای حیاط با

رعایت استانداردهای بهداشت محیط، می‌تواند یکی از راهکارهای برگزاری کلاس ها باشد.

18) در صورت فعال بودن سرویس ایاب و ذهاب دانش آموزان و کارکنان به شرط

واکسیناسیون راننده، تعداد افراد با توجه به ظرفیت مجاز خودرو می باشد.

19) در قسمتهای عمومی از جمله نمازخانه، سلف سرویس، کارگاهها و مسیر ورود و خروج حتی الامکان فاصله ی ایمن رعایت شود.

20) فعالیت های ورزشی فرهنگی در فضاهای بسته، با رعایت فاصله و تهویه مناسب بلامانع است.

21) فعالیت مدارس شبانه روزی واجد خوابگاه، طبق دستورالعمل مربوطه است.

22) ارائه خدمات آموزشی در مدارس استثنائی، پیش دبستانی و ابتدایی بدلیل قرار گرفتن این دانش آموزان در شرایط گروه های آسیب پذیر با توجه به رعایت نکات بهداشتی و با دقت بیشتری انجام شود. فعالیت توانبخشی مدارس استثنائی با رعایت شیوه نامه بهداشتی مراکز خدماتی و درمان بلامانع است

غربالگری، مراقبت و بازگشت به مدرسه

- غربالگری دانش آموزان و کارکنان مدارس در همه گیری کووید-۱۹
- آموزش لازم به والدین برای آگاهی و متعهدشدن آنها در مورد عدم حضوردانش آموز مبتلا یا مشکوک به بیماری واگیر به مدرسه انجام شود.
- مراقب سلامت مدرسه / رابط بهداشت، لازم است آموزش ببیند تا در صورت مشاهده علائم مشکوک به بیماری یا دانستن سابقه تماس در بین دانش آموزان و کارکنان، اقدامات بهداشتی ذیل را انجام دهند.
- دانش آموزان علامت دار را شناسایی کرده و پس از اطلاع به والدین به نزدیک ترین مرکز خدمات جامع سلامت معرفی نماید.
- مدرسه برنامه مشخصی برای ارزیابی دانش آموزان و کارکنان و جداسازی افراد بیمار و مشکوک داشته باشد.

نحوه مراقبت و برخورد با افراد مشکوک یا مثبت و افراد در معرض تماس:

بهتر است در شناسایی فرد مشکوک و مبتلا در مدرسه و معرفی به مرکز خدمات جامع سلامت منتخب، با ادارات آموزش و پرورش و مرکز بهداشت شهرستان از پیش هماهنگی لازم انجام شود.

فرد مشکوک و یا مبتلا:

- همه افراد علامت دار (تب دار و ...) اعم از دانش آموز، کادر اجرایی، آموزشی، خدماتی و سرویس مدرسه لازم است شناسایی و اقدامات زیر متعاقباً برای ایشان انجام گیرد.
- فرد مشکوک بلافاصله از سایرین جدا (با رعایت دستورالعمل های آموزش و پرورش برای دانش آموزان: اطلاع به والدین و ...) و به مرکز منتخب خدمات جامع سلامت معرفی شوند.
- این افراد تا تعیین تکلیف توسط پزشک مرکز، حق ورود به مدرسه را ندارند. افراد مشکوک اعم از دانش آموزان و یا کارکنان از شروع علائم **به مدت ۵ روز** قرنطینه شوند. این مدت با نظر پزشک قابل افزایش می باشد که باید به تأیید پزشک مراکز جامع خدمات سلامت برسد.

پیشگیری و کنترل کووید ۱۹ در مدرسه

الف. سلامت محیط کار

- ◀ اصول بهداشت و حفاظت فردی به طور جدی رعایت شود.
- ◀ از دست دادن، روبوسی و بغل کردن یکدیگر پرهیز شود.
- ◀ استفاده از ماسک براساس مصوبات ستاد ملی کرونا برای همه افراد الزامی است و نحوه استفاده صحیح از آن توصیه و آموزش داده شود.
- ◀ دانش آموزان از ماسک مناسب سن خود مطابق مصوبات ستاد ملی کرونا استفاده کنند.
- ◀ همه افراد ملزم به استفاده از وسایل شخصی هستند.
- ◀ مدرسه باید دستورالعمل های شستشوی مرتب و مکرر دست با آب تمیز و صابون مایع و استفاده از محلول الکل یا ژل ضد عفونی کننده دست را برای معلمان، کارکنان و دانش آموزان اعمال کند. ژل یا محلول با پایه الکل ضد عفونی کننده دست در همه کلاس های درس قرار داده شود.

- ◀ نیروهای خدماتی در هنگام نظافت باید از لباس حفاظتی، ماسک و دستکش استفاده کنند.
- ◀ هنگام عطسه یا سرفه کردن از دستمال کاغذی استفاده شود. در صورت عدم دسترسی به دستمال کاغذی در هنگام سرفه/ عطسه، از قسمت داخلی آرنج موقع سرفه و عطسه استفاده شود.
- ◀ از تماس دست‌ها با چشم، بینی و دهان قبل از شستن یا ضدعفونی خودداری شود.
- ◀ در نمازخانه‌ها، استفاده از **مهر و سجاده شخصی و رعایت فاصله** ضرورت دارد.
- ◀ کارکنان قسمت های خدمات، بعد از گندزدایی به ویژه در سطح مدارس و مجتمع‌های بزرگتر (در صورت امکان) دوش گرفته و در هنگام خروج با لباسی غیر از لباس کار مدرسه را ترک کنند.

- ◀ هر یک از معلمان بهتر است محلول ضد عفونی کننده شخصی به همراه داشته باشند.
- ◀ آب آشامیدنی سالم برای همه دانش آموزان به ویژه مناطق محروم فراهم شود.
- ◀ ترجیحاً معلمان و دانش آموزان لیوان شخصی یا یکبار مصرف و دستمال کاغذی به همراه داشته باشند.
- ◀ همه معلمان و کارکنان و دانش آموزان در مدت زمان حضور در مدرسه براساس مصوبات ستاد کرونا باید از ماسک استفاده کنند.
- ◀ از تجمع در محیطهای خاص مدرسه از قبیل دفتر، آبدارخانه، اتاق کپی، اتاقهای کار عملی و آزمایشگاهی خودداری شود.
- ◀ **گواهی سلامت مستخدمین و سرایداران مدارس کنترل و به روزآوری شود.**
- ◀ در مدرسه پوسترها و استندهای مربوط به آموزش رعایت شیوه نامه های بهداشتی در معرض دید همه و در جای مناسب نصب شود

ب. بهداشت مواد غذایی

- ❖ هرگونه فعالیت بوفه ها و پایگاه تغذیه سالم مدارس مطابق پروتکل بهداشت محیط و چک لیست های مربوطه می باشد.
- ❖ تردد افراد متفرقه به آبدارخانه مدرسه مجاز نمی باشد.
- ❖ از دست به دست کردن مواد غذایی و ساندویچ های خانگی و یا تهیه شده در مدرسه توسط دانش آموزان و یا فروشنده، جداً خودداری شود.
- ❖ به دانش آموزان استفاده از مایعات بیشتر توصیه شود. ترجیحاً از آب های آشامیدنی که قبل از مصرف، بطری آن شسته شده است، استفاده کنند.
- ❖ در صورت تمایل دانش آموز به مصرف میوه در مدرسه، به منظور پیشگیری از آلودگی مواد غذایی، میوه باید در منزل به طور کامل و بر اساس اصول بهداشتی شستشو شده و پوست گرفته شده باشد.
- ❖ از خرید مواد غذایی فله ای و باز خودداری شود.

• ج. گندزدایی

- * برنامه مدون گندزدایی برای همه ی سطوح دارای امکان تماس زیاد در مدارس تهیه شود و به نیروی مسئول، آموزش لازم ارائه شود.
- * در مدارس دو شیفته، زمان مناسب برای گندزدایی و آماده سازی مدرسه برای شیفت بعد در نظر گرفته شود.
- * تأمین و دپوی حداقل ۲ هفته‌ای مواد ضدعفونی کننده، صابون مایع، دستکش، ماسک، دستمال کاغذی و ... از دیگر الزامات می باشد.
- * از ایمنی محل دپوی مواد ضدعفونی کننده و گندزدا اطمینان حاصل شود.
- * در صورت وجود سالن های ورزشی و بازی، وسایل و تجهیزات بعد از هر بار استفاده گندزدایی شوند.
- * در رختکن و حمام سالن ورزشی، استفاده از وسایل بهداشتی شخصی / یک بار مصرف ضروری است.

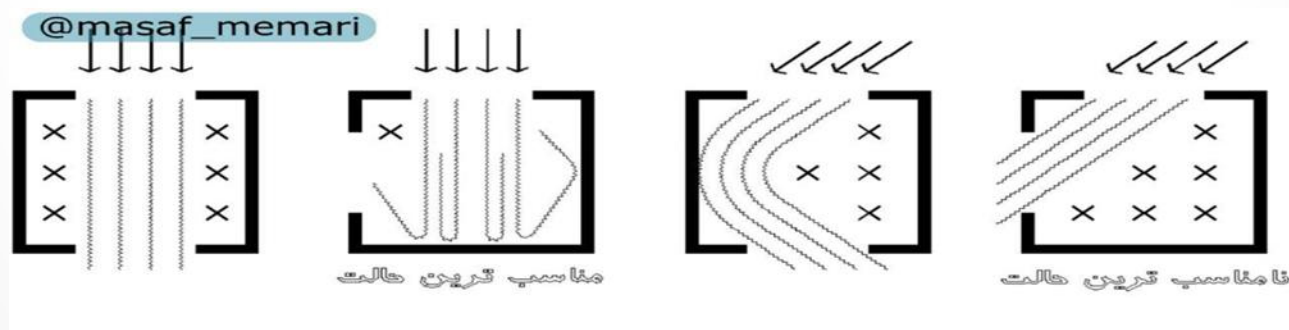
- همه ی لوازم شخصی دانش آموزان استثنایی شامل ویلچیر، عصا، وسائل توانبخشی و ... مشمول گندزدایی بدو ورود و خروج می باشند.
- دو مرحله نظافت و گندزدایی جدا از یکدیگر بوده و نباید هیچگونه اختلاطی بین مرحله شوینده و گندزدایی انجام گیرد.
- هنگام گندزدایی و نظافت، سالن‌ها باید خالی از افراد بوده و درها و پنجره‌ها باز گذاشته شوند و جهت تهویه بهتر هواکش نیز روشن باشد.
- امکانات لازم برای شستشوی مرتب دست‌ها و استفاده از ماسک یک بار مصرف در طول شیفت برای شستشو و گندزدایی روزانه موجود باشد.
- لباس کار برای پرسنل مسئول نظافت باید فراهم شود.
- برای گندزدایی مکان‌هایی که امکان آلودگی وجود دارد، از تی مخصوص استفاده شود.
- فرد/ افراد مسئول نظافت در هنگام نظافت باید از وسایل حفاظت فردی شامل ماسک و لباس کار مناسب و مقاوم در برابر خوردگی استفاده کنند.

- نظافت را از یک نقطه آغاز و در طرف یا نقطه مقابل به پایان برسانید (تی را به صورت مارپیچ حرکت دهید).
- "تی هایی" که برای نظافت کف اتاق ها، سالن ها و غیره استفاده می شود باید دارای چند "سر" اضافی " باشند.
- پس از استفاده از پارچه ها، دستمال نظافت و تی، می بایست در آب داغ شسته شود.
- در هنگام گندزدایی احتیاط های لازم در ارتباط با برق گرفتگی به عمل آید.
- تجهیزات و ماشین آلات گندزدایی بعد از پایان کار شسته و به روش مناسب بسته به ظرفیت تجهیزات و ماشین آلات خشک گردند.
- به صورت مستمر نظافت سطوح دارای تماس مشترک، نظیر میزهای خدمت، مبلمان، تخت، میز و صندلی های سلف سرویس، راه پله ها، دستگیره ها، کمد های وسائل، سرویس های بهداشتی، اتاق ها، راهروها، سالن اجتماعات، کارگاه ها و سایت کامپیوتر، تجهیزات در محوطه و حیاط و ... انجام شود.

د. بهداشت ساختمان

- تهویه:
- از کلاس های واجد پنجره استفاده شود.
- حداقل ۲۰ درصد از مساحت سطح کلاس، از پنجره بازشونده به میزان ۴۵ درجه تشکیل شده باشد.
- بیشترین تهویه طبیعی در زمانی که پنجره ها در ۲ طرف کلاس باز باشند، فراهم می شود.

□ هوای تمیز باید به طریق مؤثر وارد هر کلاس شده و آلاینده های تولید شده در هر اتاق به نحو مؤثری خارج شود، به گونه ای که مانع از انتشار عفونت های منتقله از هوا بین افراد حاضر در فضای داخلی شود.

□ شرایط به گونه ای فراهم شود که امکان حداقل ۶ بار تعویض هوا در ساعت در کلاس فراهم شود.

□ تعداد فن های مکشی باید متناسب با مساحت سطح کلاس باشد.

□ در صورت استفاده از کولر آبی و گازی، پنجره ها و درب ها به میزان ۲۵ درصد جهت خروج هوا باز باشند.

□ به منظور افزایش حرکت هوا در داخل کلاس می توان از پنکه یا پنکه سقفی استفاده شود.

□ در صورت استفاده از سیستم تهویه مطبوع، سیستم به گونه ای تنظیم شود که حداکثر جریان ورودی از هوای آزاد تأمین شود.

- در صورت نیاز به وسائل گرمایشی، هر یک ساعت یکبار هوای کلاس‌ها تهویه شود و پنجره‌ها به مدت ۱۰ دقیقه باز باشد. دانش‌آموزان حتی المقدور با پوشش کافی در کلاس حضور داشته باشند.
- استفاده از هواکش و بازگذاشتن درها و پنجره‌های سالن‌ها به منظور تهویه مناسب و مستمر
- تهویه مناسب محل‌های اقامت و سرویس‌های بهداشتی انجام شود.
- اتاقک آسانسورها دارای تهویه فعال و مناسب باشد.

سرویس‌های بهداشتی:

- سیستم لوله کشی صابون مایع و دستمال کاغذی در توالت‌ها و سرویس‌های بهداشتی تعبیه شود.
- قبل از کشیدن سیفون توالت فرنگی، در آن را بگذارید تا میکروب‌ها در هوا پخش نشوند.
- دستشویی‌ها و توالت‌ها، روزانه حداقل دو بار در طول ساعات کار مدرسه و یک بار در انتهای کار مدرسه یا انتهای نوبت براساس دستورالعمل‌های ابلاغ شده گندزدایی شوند.
- سطل، دستمال‌ها و وسائل نظافت و گندزدایی سرویس‌های بهداشتی باید مجزا باشد.
- جهت کاستن از تماس مستقیم دست‌ها با در و دستگیره‌های ورودی و خروجی ساختمان، سرویس‌های بهداشتی، آن‌ها را به حالت نیمه باز و یا مجهز به پدال باز شونده باشند. (در صورت امکان) یا برای سهولت تردد از جک و آرام بند درها استفاده شود.

پسماند:

- دفع پسماندها به شیوه بهداشتی در سطلهای دربار پدالی انجام شود.
- پرسنل مسئول جمع آوری و دفع پسماند با رعایت تمامی ملاحظات بهداشتی جمع آوری پسماند در کیسههای پلاستیکی محکم در آخر هر شیفت را در دستور کار قرار دهند.

توصیه ها:

- ❖ تشکیل کمیته اجرایی بهداشتی- ایمنی متشکل از معاون محترم بهداشت/ رئیس محترم شبکه بهداشتی درمانی، مدیرگروه/ کارشناس مسئول سلامت نوجوانان جوانان و مدارس، مدیر گروه / کارشناس مسئول سلامت محیط و کار، رئیس محترم آموزش و پرورش، رئیس محترم اداره سلامت و تندرستی / کارشناسی سلامت و تندرستی آموزش و پرورش
- ❖ تعیین و تبادل لیست مدارس بین کارشناس سلامت و تندرستی آموزش و پرورش و مراکز جامع سلامت
- ❖ نظارت و بازدید هفتگی از اجرا و رعایت شیوه نامه های بهداشتی توسط مرکز خدمات جامع سلامت
- ❖ انجام پایش /خودارزیابی مدارس توسط مدیر/ رابط مدرسه براساس چک لیست ابلاغی و نگهداری نتایج پایش به صورت مکتوب در مدرسه

معاونت بهداشت
گروه بهداشت محیط و حرفه ای

بهداشت محیط مدارس

تعریف بهداشت مدارس

● طبق تعریف سازمان جهانی بهداشت w.h.o
بهداشت مدارس عبارت است از مجموعه اقداماتی
که به منظور تشخیص، حفظ، ارتقاء و تامین
سلامت جسمی، روانی و اجتماعی و معنوی دانش
آموزان و آن دسته از کارکنان که به نحوی با
دانش آموزان در ارتباطند، به اجرا در می آید.

ضرورت بهداشت مدارس

در مدرسه دانش آموزان و در کنار آنان معلمان و سایر کارکنان مدرسه جمعیتی کثیر را تشکیل می دهند، به علاوه پراکندگی مدارس اهمیت موضوع بهداشت مدارس را بیشتر جلوه می دهد.

دسترسی به نیروی عظیمی که اولین هدف آنان آموزش و یادگیری است، آسان است و آن هم به دلیل جمع آمدن آنان بدور هم در مکانی به نام مدرسه است.

هر کدام از دانش آموزان به عنوان نماینده خانواده خود میتوانند پیام های بهداشتی را از مدرسه به خانواده انتقال دهند.

تعدادی از مدارس از امکانات و تسهیلات بهداشتی برخوردار نیستند و برخی از فضاهای آموزشی استاندارد های لازم را ندارند. از این رو شناخت به موقع مشکلات و اقدام جهت رفع آنها موجب پیشرفت آموزشی در آنها خواهد شد.

بهداشت محیط مدرسه

● عبارت است از مجموعه اقداماتی که موجب می گردد محیط آموزشگاه به گونه ای گردد که اثر نامطلوبی بر سلامت جسمی، روانی، و اجتماعی دانش آموزان بر جای نگذارد.

بهداشت محیط مدرسه

بهداشت محیط مدرسه که در فصل چهارم آئین نامه اجرایی مدارس به آن توجه شده ، از اصول اولیه بهداشت مدارس است . بدون شک یکی از مولفه هایی که در آموزش و پرورش کودکان تاثیر اجتناب ناپذیر دارد محیط مادی و فیزیکی حاکم بر مدرسه است . محیط مدارس باید به گونه ای باشد تا از هر لحاظ به نیازهای جسمی ، روانی و اجتماعی دانش آموزان پاسخ دهد . در آموزش و پرورش نوین فضای فیزیکی به عنوان یک عامل زنده و پویا در انجام فعالیتهای آموزشی و تربیتی دانش آموزان تلقی میگردد. چنانچه در مدرسه آب سالم ، سرویسهای بهداشتی ، فضای کافی ، تجهیزات و وسایل مناسب و استاندارد ، سیستم صحیح جمع آوری زباله و فاضلاب وجود نداشته باشد و به طور کلی آسایش محیطی فراهم نشود ، به طور قطع تلاشهای آموزش و پرورش معلمان و مربیان بازدهی مطلوب نخواهد داشت .

آیین نامه بهداشت محیط مدارس

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت سلامت
مرکز سلامت محیط و کار

وزارت آموزش و پرورش
معاونت تربیت بدنی و تندرستی
دفتر سلامت و تندرستی

(آیین نامه بهداشت محیط مدارس)

این آیین نامه در ۳۳ ماده و ۲۵ تبصره در تاریخ: ۸۴/۱/۱۶ به تایید وزرای آموزش و پرورش و بهداشت درمان و آموزش پزشکی رسیده است.

اجرای آیین نامه توسط واحد های ذیربط آموزش و پرورش و نظارت بر حسن

اجرای آن بر عهده واحد های بهداشتی آموزش و پرورش و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی است.

ماده ۱۵:

محلی که برای امداد مدرسه در نظر گرفته میشود:

باید در فاصله و موقعیت مناسبی نسبت به مراکز جمعیتی و نواحی مسکونی و آموزشی بوده در مالکیت آموزش و پرورش و داخل محدوده شهری یا روستا قرار داشته ، و امکان دسترسی به تاسیسات مانند آب ، برق ، تلفن و گاز داشته باشد . براساس مطالعات اقلیمی منطقه ، در هنگام احداث ساختمان مدرسه ، رعایت نکات زیر ضروری است.

محلی که برای احداث مدرسه در نظر گرفته میشود:

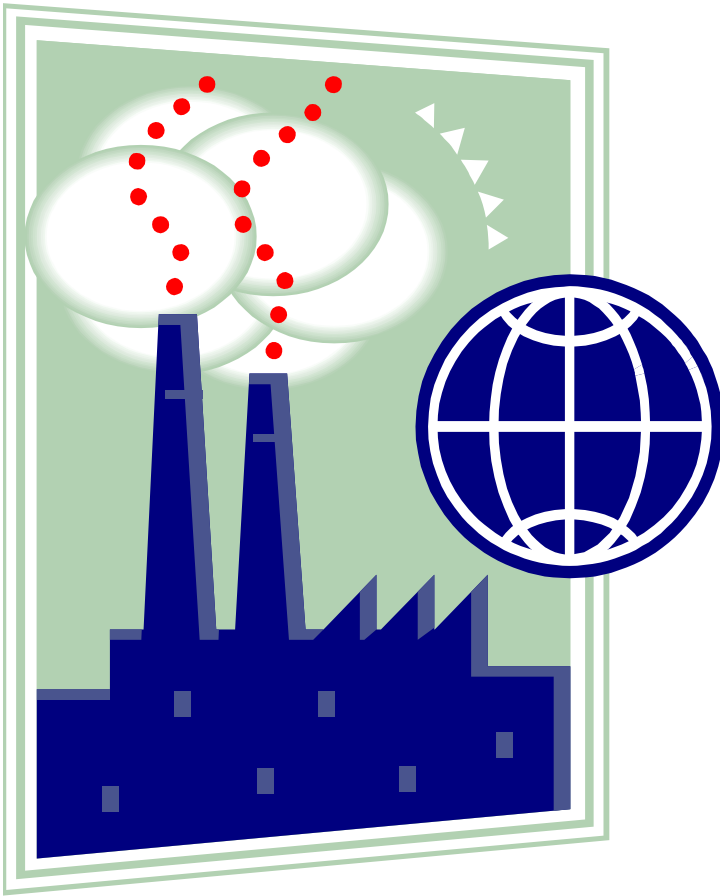
باید دقت شود تا محل احداث مدرسه در جوار بیمارستان ، تیمارستان ، گورستان ، زندان ، خط راه آهن ، بزرگراهها قرار نداشته و خارج از حریم کابل‌های فشارقوی برق (هوایی یا زمینی) خطوط اصلی و فرعی گازرسانی ، پست‌های زمینی فشارقوی ، پمپ بنزین ، محل عرضه فروش کپسول‌های گاز، انبارهای مواد محترقه ، منفجره ، ترکیبات شیمیایی مانند کاغذ، پارچه ، لاستیک ، چوب ، الیاف بافت و غیره و نیز در مسیر حوزه های آبریز فرعی و اصلی رودخانه واقع نشود.

محلی که برای احداث مدرسه در نظر گرفته میشود:

● باتوجه به تعیین جهت وزش باد زمین انتخابی نباید درمسیر و مجاورت عوامل آلودگی را مانند کارخانجات صنعتی ، شیمیایی ، محلهای دفن زباله ، فاضلاب شهری ، دامداری ، مرغداری ، دباغ خانه ها ، کشتارگاهها ، کوره های آجرپزی ، محل انباشت کود و سایر مراکزی که به نحوی ممکن است ایجاد دود ، بو و گرد و غبار نماید قرار داشته باشد

تبصره ۱ و ۲

◎ **تبصره ۱:** در صورتیکه احداث مدرسه در نزدیکی محیطهای ذکر شده در ماده ۱ اجتناب ناپذیر و اجباری باشد، باید حداقل ۵۰۰ متر با مراکز فوق فاصله داشته باشد.

◎ **تبصره ۲:** در صورتی که ابتدا مدرسه احداث شده باشد سایر مراکز باید فاصله مناسب (حداقل ۵۰۰ متر) تا مدرسه را رعایت نمایند.

یاد آوری

- آموزشگاه باید در مکانی احداث شود که دانش آموزان را از امکانات رفاهی رفت و آمد و سرویس اتوبوسرانی برخوردار کند، هر چند اگر در حاشیه خیابانهای اصلی نباشد بهتر و مطلوبتر خواهد بود . در جاهائیکه امکان استفاده از اتوبوس نیست مسیر مدرسه باید برای عبور و مرور مناسب باشد.
- فضاهای کم آفتاب که بوسیله ساختمانهای چند طبقه و بلند اشغال شده ، محل مناسبی برای احداث مدرسه نخواهد بود.
- زمین اطراف ساختمان مدرسه باید تا حد امکان خشک و مسطح بوده و نیز دارای سیستم فاضلاب باشد ، زمین شنی یا گچی به علت سرعت دفع رطوبت بر سایر زمینها مزیت دارد چون خاکهای رسی به علت کندی در جذب آب و رطوبت برای مدرسه مشکلاتی خواهد داشت ، هم چنین دیوارهای ساختمانی باید به شیوه ای ساخته شود که بتواند با رطوبت خارج مقابله کند.

صداهاى مزاحم در فضاهاى آموزشى

صداهاى نامطلوب و مزاحم در فضاهاى آموزشى سه دسته مى باشند:

۱- سر و صداهاى ناشى از رفت و آمد وسايل نقلیه هوایى و رفت و آمد وسايل

نقلیه زمينى

۲- سر و صداى ناشى از کارگاه هاى صنعتى- مراکز تجارى

۳- سر و صداى بازی بچه ها در فضاهاى باز و ساير کلاس ها

برای کاهش سر و صدا موارد زیر پیشنهاد میشود

- استفاده از در های مناسب با کیفیت بالا و کارایی مناسب
- بستن درز ها و شکافهای زیر در
- عایق بندی یا ایزوله کردن منابع سر و صدا
- استفاده از مواد جاذب صدا برای جلوگیری از انعکاس صوت
- استفاده از لاستیک برای درهای ورودی تا هنگام بسته شدن در سر و صدای کمتری تولید شود.
- ترمیم شکستگی شیشه ها و لقی در ها
- ایجاد فضای سبز در مدارس و اطراف آن
- استفاده کمتر از بلند گو در واحد های آموزشی
- هم زمانی زنگ های تفریح در مدارس همجوار

ماده ۲:

○ معیار محاسبه مساحت زمین مورد نیاز به منظور احداث مدرسه، تعداد دانش آموزان خواهد بود که در آن مدرسه به تحصیل اشتغال خواهند داشت و متناسب با دوره های ابتدایی ، راهنمایی و متوسطه و براساس سرانه بنا و محوطه با اخذ نظرات معاونت تربیت بدنی و تندرستی به لحاظ زمین های ورزشی مورد نیاز و نیز فضاهای بهداشتی به ازاء هردانش آموز طبق ضوابط و معیارهای طراحی فضاهای آموزشی و پرورشی سازمان نوسازی ، توسعه و تجهیز مدارس و استاندارد ملی ۲۰۸۶ موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران خواهد بود

یاد آوری

- برای مدارس ابتدایی حداقل دو هزارمتر مربع به ازاء هر صد دانش آموز به اضافه هزار متر مربع برای هر صدنفر محصل اضافی فضا لازم است .
- برای مدارس راهنمایی و متوسطه ، حداقل چهار هزار متر مربع برای هر صد نفر دانش آموز به اضافه هزار متر مربع برای هر صد نفر محصل اضافی فضا لازم است .
- براساس معیارهای فوق حداقل متراژ لازم به ازاء هر دانش آموز در مدرسه ۶ تا ۸ متر مربع خواهد بود.

زمین بازی و ورزش مدرسه

⊙ زمین بازی باید به قدر کافی وسعت داشته باشد که بدون ایجاد ازدحام و برخورد ضمن بازی ، فعالیت دانش آموزان را به راحتی فراهم کند. این شرایط با در نظر گرفتن مساحتی تقریباً معادل **ده متر مربع** برای هر دانش آموز مطلوب است

تیمبره ۱:

برای احداث مدارس فنی حرفه ای ، مدارس شبانه روزی و مدارس کارودانش
حسب مورد علاوه بر زمین اشاره شده درماده ۲ این آیین نامه باید زمین
کافی جهت احداث کارگاه ، آزمایشگاه اختصاصی ، فضاهای ورزشی ،
خوابگاه ، سالن غذا خوری ، آشپزخانه و انباردرنظر گرفته شود.

تبصره ۲:

- ❖ تعداد طبقات مدارس برای دوره های ابتدایی و راهنمایی حتی الامکان دو طبقه و در صورت ضرورت حداکثر سه طبقه و برای دبیرستانها و هنرستانهای فنی و حرفه ای و کارودانش حداکثر چهار طبقه مجاز است .

تبصره ۱۳:

ضوابط احداث خوابگاه ، سالن غذا خوری، آشپزخانه ، انبار ، سردخانه ، بوفه ، حمام سرویسهای بهداشتی و .. براساس آئین نامه ماده ۱۳ قانون مواد خوراکی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی و ضوابط و معیارهای طراحی فضاهای آموزشی و پرورشی سازمان نوسازی ، توسعه و تجهیز مدارس کشور رعایت گردد

تبصره ۴:

آیین کارمکان یابی و ساختمان ، تجهیزات و بهداشت بوفه مدارس
میبایست با استاندارد ۴۰۷۲ موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی
ایران مطابقت داشته باشد

ماده ۳:

لازم است نقشه های ساختمانی مدارس وسایرفضاهاى مرتبط درمقاطع مختلف تحصیلی منطبق با معیارهای بهداشتی و برا ساس استاندارد های موجود درضوابط طراحی فضاها (مربوط به سازمان نوسازی، توسعه وتجهیز مدارس کشور وبند ۷ استاندارد ملی ایران شماره ۲۰۸۶ موسسه استاندارد وتحقیقات صنعتی ایران) طراحی شود

ماده ۴: دیوار های کلاس

◉ دیوارهای کلاسها باید کاملاً خشک ، بدون درز، صاف و حداقل تا ارتفاع کف پنجره ها از سنگ مناسب استفاده شده و بقیه سطح دیوار مطابق با جدول رنگ فضاهای آموزش و جداول نازک کاری رنگ آمیزی گردد. و تمهیدات لازم جهت جلوگیری از انتقال صوت به کلاس مجاور انجام شود.

رنگ فضاهاى آموزشى

◉ در مدارس رنگ فضا ها و تجهيزات آموزشى ، به دليل شرايط سنى و روحى کودکان و نوجوانان از حساسيت بيشترى برخوردار است . زيرا اين امر مى تواند باعث شادابى ، نشاط ، آرامش روانى ، تحرک و تلاش دانش آموزان گردد. و فرآيند يادگيرى را افزايش دهد. همچنان که ميتواند زمينه کسالت خمودگى ، بى تحرکى ، عصبانيت ، اضطراب و افسردگى آنان را فراهم آورد.

رنگ فضاهای آموزشی

- ◉ برای بهره وری مطلوب از رنگ باید شرایط سنی ، جنسیت استفاده کننده گان از فضا و کارکرد هر یک از فضا ها مورد توجه قرار گیرد .
- ◉ برای رنگ آمیزی دیوار های داخلی کلاس معمولا از رنگ های آرام نظیر **کرم و بژ** استفاده میشود.
- ◉ برای راه رو ها و راه پله ها میتوان از رنگ های سرد و آرام نظیر **آبی ، سبز کم رنگ** استفاده کرد.
- ◉ در سرویس های بهداشتی به لحاظ ویژگی فضای آموزشی ، استفاده از رنگ سفید مناسب تر است .
- ◉ در سالنها ، فضا های ورزشی و اماکنی که در آنها غذا صرف می شود ، میتوان از هماهنگی رنگ های گرم مانند **قرمز ، نارنجی ، و زرد** استفاده شود.

ماده ۵:

کف کلاسها ، راهروها و پله ها باید مقاوم ، مسطح و قابل شستشو بوده و لغزنده نباشد

ماده ۴:

قف کلاسها باید صاف ، بدون درز و شکاف و به رنگ روشن باشد.

ماده ۷:

○ تابلو کلاس درس باید درمحل مناسب که نورکافی به آن میرسد قرار داشته و درمعرض دید کامل دانش آموزان و به رنگ سبز مناسب و غیربراق باشد، تا ازایجاد خیرگی بر اثر بازتاب نور جلوگیری گردد. فاصله تابلو کلاس درس از اولین ردیف دانش آموزان نباید از ۲/۲۰ کمتر باشد

تابلو کلاس

- تابلو باید در ارتفاع مناسبی قرار گیرد به نحوی که لبه فوقانی تخته سیاه ۵۰ سانتی متر بالاتر از شانه محصولین دبستانی و ۷۰-۸۰ سانتی متر بالاتر از شانه محصولین مقطع متوسطه واقع شود.

تابلو کلاس

● می بایست سکویی در زیر تابلو ساخته شود تا تسلط دانش آموز بر کل کلاس امکان پذیر باشد حداکثر ارتفاع سکو 20 سانتی متر است و طول و ارتفاع تابلو با توجه به مقطع تحصیلی دانش آموزان متغیر است.

ماده ۸:

برای هر نفر دانش آموز در کلاس حداقل باید $1/25$ مترمربع سطح در نظر گرفته شود .
حداکثر ابعاد قابل قبول برای کلاس درس ۸ متر طول و ۷ متر عرض میباشد . ارتفاع سقف کلاس نباید از ۳ متر کمتر باشد.

تهویه

- کلاس درس می بایست دارای راههای تهویه مناسب بوده و امکان تأمین هوای تنفسی مطبوع متناسب با تعداد دانش آموزان را داشته باشد این فضا در مدارس ابتدایی سطح در نظر گرفته شده و فضای لازم برای هر دانش آموز $4/5$ متر مکعب است

ماده ۹:

ضوابط ارگونومی (مناسبات فیزیکی بدن) برای دانش آموزان دوره های مختلف تحصیلی باید براساس محیارها و ضوابط طراحی سازمان نوسازی مدارس و مرکز سلامت محیط و کار و بند ۶ استاندارد ملی ایران شماره ۲۰۸۶ موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در ساخت تجهیزات ، منطبق باشد

اندازه بلندی میز و نیمکتها

اندازه و بلندی میز و نیمکت ها به سن و قد بچه ها ، نوع درس یا فراگیری آنها (کلاس درس ، آزمایشگاهها ، کارگاهها ، کتابخانه ها ، کلاس نقاشی و رسم) بستگی دارد میز و صندلی و یا نیمکت کلاس وقتی مناسب و برای دانش آموز راحت است که اگر وی روی نیمکت نشست کف پایش به آزادی به کف اتاق تماس نشود و پشته نیمکت یا صندلی کمی به عقب متمایل بوده و با سطح نیمکت زاویه ۱۰۰ یا ۱۰۵ درجه داشته باشد. بلندی میز باید در سطح ساعد دانش آموز قرار گیرد.

سطح میز و نیمکت

سطح میز و نیمکت ها باید
صاف و صیقلی و تمیز باشد
ولی نه براق و زنگ زده و
لحاب دار ، از این رو استفاده
از چوبهای طبیعی نسبت به
مواد دیگر مزیت دارد . سطح
میز باید شیبی ملایم با زاویه
تقریبی ۱۵ درجه از بالا به
پایین داشته باشد

ماده 10:

پله های مشرف به پرتگاه
در مدارس باید لغزنده نبوده
و به نرده مناسب مجهز باشد

ماده ۱۱:

حداکثر ارتفاع پله در مدرسه ۱۸
سانتیمتر و حداقل عرض آن
۳۰ سانتی متر و طول آن
حداقل یک متر و ۳۰
سانتیمتر باشد.

ماده ۱۲:

نقشه مدارس استثنایی ، طبق ضوابط و استانداردهای موجود برای
محلین بوده و کلاسها در طبقه همکف در نظر گرفته شود.

ماده ۱۳:

درو پنجره های مشرف به فضای خارج ، برای جلوگیری از ورود مشرات باید به توری سیمی مناسب مجهز باشند و پنجره های طبقات فوقانی مشرف به پرتگاه علاوه بر مورد فوق دارای نرده محافظ یا کتیبه ثابت باشد. (ازجمله شیشه بزرگ استفاده نشود.)

پنجره کلاسها به منظور استفاده از تهویه و بر خور داری از نور طبیعی باید به نحو زیر نصب شود:

- الف - پنجره ها باید حتی الامکان در یک سمت کلاس باشد تا از بروز خیرگی و تابش نور مقابل جلوگیری کند ، نصب پنجره های روبروی هم نامطلوب است چون موجب خیرگی چشم آموزگار می شود.
- ب - پنجره ها باید در یک سمت و بصورت شمالی یا جنوبی قرار گیرد تا از برخورد نور شدید به سطح میزها و ایجاد خیرگی جلوگیری کند.

ج - فضای بین پنجره باید حداقل ممکن باشد تا از ایجاد سایه در وسط کلاس جلوگیری نماید.

د- پنجره ها باید ۱۲۰ سانتی متر از کف کلاس بالاتر و تا ۲۰ سانتی متر زیر سقف ادامه یابد تا حداکثر نور را به کلاس برساند.

ه - پنجره ها باید از کرکره یا سایه گیر مناسبی برخوردار باشد تا تابش نور مستقیم و زیاد موجب خیرگی چشم دانش آموزان نشود.

و- نور پنجره ها را نباید با نصب عکس ، دکور و عوامل نورگیر دیگر کم کرد.

ح - پنجره ها باید چنان ساخته شود که قسمت میانی آن ثابت و دو قسمت زیر و بالای آن متحرک باشد که بتوان به آسانی به منظور تهویه کلاس از آنها استفاده نمود تا هوای گرم و آلوده از بالا خارج و هوای سرد و مطبوع از قسمت زیرین پنجره وارد کلاس شود.

ماده ۱۳:

کلاس دانش آموزان خرد سال باید در طبقات پایین تر ساختمان قرارگیرد.

ماده ۱۵:

ایجاد هرگونه بالکن و تراس مرتبط با کلاس ممنوع است .

ماده ۱۶:

سالن اجتماعات کارگاه ، آزمایشگاه ، مکانهای ورزشی و اتاقهای عمومی در نقشه ساختمانی مدرسه طوری منظور شود که مزاحمتی برای کلاسهای درس بوجود نیارد.

ماده ۱۷:

در مدارس شبانه روزی مسامت اتاق خواب باید مطابق استانداردهای طراحی فضای سازمان نوسازی ، توسعه و تجهیز مدارس و مرکز سلامت محیط و کار ، برای هر اتاق خواب حدود ۴۰ متر مربع با ۴ تخت دو طبقه به ظرفیت ۸ نفر باشد. (برای هر نفر ۵ متر مربع سطح در نظر گرفته شود.)

تبصره: حداکثر تعداد افراد هر اتاق عمومی نبایستی بیش از ۸ نفر باشد.

ماده ۱۸:

● کف آزمایشگاه و سطح میزهای آن باید قابل شستشو و نسبت به حرارت و مواد شیمیایی و غیره مقاوم باشد.

ماده ۱۹:

آب مورد مصرف باید با استاندارد ملی ۱۰۵۳۱۰۱۱۰۱ موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مطابقت داشته باشد.

تبصره ۱: در روستاهایی که آب لوله کشی دارند باید مدرسه به شبکه آب روستا متصل شود.

تبصره ۲: در مدارس که از آب لوله کشی برخوردار نیستند و یا با قطع آب شبکه مواجه میباشند . لازم است با استفاده از منبع آب بهداشتی ، ذخیره آب مورد نیاز شرب و سایر مصارف بهداشتی با رعایت ضوابط و برای هردانش آموز حداقل ۱۵ لیتر در روز تامین گردد . ضمناً " برای مدارس شبانه روزی حداقل میزان آب مصرفی یکصد لیتر برای هرنفر در نظر گرفته شود.

تبصره ۳:

آبخوری عمومی آموزشگاه باید دارای شرایط زیر باشد:

الف - کف محوطه آبخوری قابل شستشو و دارای شیب کافی و مناسب به طرف مجرای فاضلاب باشد.

ب- دیوار لبه آبخوری بایستی از جنس قابل شستشو (نظیر کاشی) بوده و دارای شیب کافی و مناسب به طرف مجرای فاضلاب باشد.

ج- دیوار اطراف آبخوری از جنس قابل شستشو (نظیر کاشی ، سرامیک، سنگ و ...) باشد .

د- آبخوری عمومی دانش آموزان باید با شیرهای مناسب یا آب سردکن مجهز گردد و حداقل برای هر ۴۵ نفر یک شیر آبخوری پیش بینی شود . ارتفاع شیر آن متناسب با سن دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی (۷۵-۱۰۰ سانتیمتر) از سطح زمین باشد.

ه - آبخوری باید خارج از سرویسهای بهداشتی و با رعایت شرایط بهداشتی و با فاصله حداقل ۱۵ متر امداد گردد.

ضرورت وجود توالت مناسب و بهداشتی در مدارس

دفع غیر بهداشتی مدفوع ، موجب آلودگی خاک ، هوا و آبهای سطحی و زیر زمینی می شود. چنین محیطی برای تغذیه ، تخم گذاری ، تکثیر مشرات و حیوانات موذی مناسب است . این موضوع به طور مستقیم و غیر مستقیم نقش موثری در انتقال بیماری های روده ای و انگلی از قبیل مصبه ، شبه مصبه و اسهال کودکان دارد. با توجه به این مسایل و آلودگی از راه مدفوع و ادرار که به سادگی به وسیله دست موجب سرایت و همه گیری بیماری های مختلف می شود؛ باید به بهداشت سرویس های بهداشتی (نظافت - تعمیر - نگهداری) دقت و توجه شود.

به طور کلی وضعیت بهداشت عمومی در اجتماعی مانند مدارس ارتباط مستقیم با وضعیت ساختمان و شرایط بهداشتی سرویس های بهداشتی مستقر در آن دارد. عدم نظافت توالتها که موجب خودداری دانش آموزان از رفتن به توالت می شود . موجب ماندن ادرار در مثانه شده و زمینه را برای رشد و تکثیر میکروب ها آماده می کند و باعث بیماری های دستگاه ادراری - کلیوی در دانش آموزان میشود. از سوی دیگر استفاده از توالت های آلوده زمینه ابتلا به بیماری های واگیر در دانش آموزان را فراهم می کند.

ماده ۲۰:

تعداد توالتها در مدرسه به ازاء هر
۴۰ نفر حداقل یک چشمه
توالت و هر ۶۰ نفر یک
دستشویی در نظر گرفته شود

● **تبصره ۱:** مشخصات بهداشتی توالت‌ها و دستشویی‌ها از نظر طراحی و اجرا مطابق با موارد مندرج در ماده ۲ این آیین نامه باشد.

● **تبصره ۲:** ارتفاع دستشویی‌ها متناسب با سن دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی (۶۰-۷۵ سانتیمتر از سطح زمین) باشد.

تبصره ۳:

● استفاده از صابون مایع
در دستشوییها ضروری بوده که
بهتر است توسط مخزن ثابت
صابون مایع و لوله کشی روی
دستشوییها انجام شود.

ماده ۲۱:

نمونه دفع فاضلاب بایستی براساس استانداردهای موجود
از نظر بهداشتی، طراحی و اجرا شود.

تبصره ۱:

مناطق که سیستم دفع فاضلاب (اگو) ندارند. دفع فاضلاب به چاههای جاذب و یا سپتیک تانک طبق اصول بهداشتی انجام گرفته و طرح آن بایستی طبق ضوابط و معیارهای طراحی فضای آموزشی و پرورشی سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس کشور تهیه و اجرا گردد.

تبصره ۲:

مجموع سپتیک تانک یا چاه فاضلاب براساس طراحی پروژه از نظر معماری با توجه به ظرفیت مدرسه محاسبه و تعیین میگردد

نور کلاس ها

نور یکی از اصول مهم در طراحی فضاهای آموزشی و تامین آسایش بصری است . برای کارایی بیشتر دانش آموزان و رعایت بهداشت فردی و نیز ایجاد رغبت به درس خواندن در آنها باید نور کلاسها کافی باشد . نور کلاس باید به گونه ای تنظیم شود که دانش آموزان علاوه بر دید خوب از محل نشستن خود بتوانند از فاصله محین تخته کلاس را ببینند. و نور باعث چشم زدگی و خیرگی چشم نگردد. بهترین نور استفاده از نور طبیعی خورشید است که از طریق پنجره ها تامین میگردد.

. در صورتی که تامین نور طبیعی امکان نداشته باشد میتوان از نور مصنوعی استفاده کرد.

یادآوری

- میزان نور چه طبیعی و چه مصنوعی می بایست متناسب با دید دانش آموز باشد.
- از استفاده از نورهای تند که با تشعشع مستقیم منبع نورانی (تابش خورشید در کلاس یا سیستم نوری مستقیم برق که موجب خیرگی چشم می شود) اجتناب گردد.
- از انعکاس نورهای تند به سطح دیورهاها ، کف اتاق ، سقف اتاق ، میز ، تابلو کلاس جلوگیری به عمل آید تا موجب خیرگی و خستگی چشم نشود.

عوامل موثر در تامین روشنایی نور کلاس ها :

- ابعاد پنجره های نور گیر
- نوع تخته تدریس
- رنگ کلاس
- رنگ و شفافیت وسایل موجود در کلاس و میز و صندلی کلاس

ماده ۲۲:

● کلاسها باید حتی الامکان
طوری ساخته شوند که از
نور طبیعی استفاده نمایند .
ترجیحا " پنجره ها در سمت
چپ دانش آموزان تعبیه
شود و سطح آنها حدود یک
پنجم مساحت کلاس باشد.

تبصره ۱:

در مورد کلاسهای شبانه و یا کلاسهای که اجباراً از نور مصنوعی استفاده
مینمایند شدت روشنایی بایستی برابر ۵۰۰ - ۳۰۰ لوکس بوده و نحوه
تابش طوری باشد که ایجاد خیرگی در دانش آموزان ننماید.
میزان نور راهروها بایستی برابر ۱۵۰ - ۱۰۰ لوکس و برای رختکن ، توالت ها
و دستشوییها حداقل ۱۰۰- ۵۰ لوکس در نظر گرفته شود.

تبصره ۲:

شدت روشنایی برای کارگاههای فنی و حرفه ای در مدارس و آزمایشگاهها
مطابق با معیارهای بهداشت کار موضوع ماده ۸۵ قانون کار جمهوری
اسلامی ایران رعایت شود .

ماده ۲۳:

درجه حرارت مناسب جهت کلاسها بین ۱۸-۲۱ درجه سانتی گراد و رطوبت ۶۰-۵۰ درصد میباشد.

تبصره :

درمورد تامین گرمای کلاسها باید ضوابط زیر رعایت شود:
وسایل گرمایشی بخصوص بخاریهای گازی مدارس باید استاندارد بوده
و گازهای حاصل از سوخت دستگاهها مولد حرارت به خارج از کلاس
هدایت شود تا حداقل اکسیژن را برای سوخت کامل مصرف کند خطر
آتش سوزی وجود نداشته باشد و فضای کلاس را بطوریکه نواخت گره
نماید. (نکات ایمنی بطور کامل رعایت گردد.)

.

تأمین گرما

انتخاب سیستم تهویه مصنوعی باید به نحوی باشد که در کلاس حداکثر ۶ لیتر در ساعت و در راهروها و هال ۴/۵ لیتر در ساعت هوا جابجا شود در مورد تأمین گرما جهت کلاس بایستی دستگاه مولد حرارت مستقیماً گازهای حاصل از سوخت را به فضای کلاس وارد ننماید و حداقل اکسیژن را جهت سوختن کامل مصرف نماید و خطر آتش سوزی نداشته و فضای کلاس را بطور یکنواخت گرم نماید.

ایمنی مدارس

وجود شرایط غیر ایمن در محیط مدرسه و یا خطای انسانی موجب بروز حادثه میشود. بروز حادثه از جنبه انسانی بدلیل ایجاد درد و رنج در فرد صدمه دیده و به لحاظ احساس گناه و تقصیر در فرد بوجود آورنده حادثه موجب سلب آرامش روحی و آسایش جسمی میگردد. از لحاظ اقتصادی نیز برای درمان و جبران توان از دست رفته ضرر های مالی وارد می آید. که در صورت شدت حادثه و مرگ یا معلولیت هم خانواده و هم جامعه آزردهای روانی و زیانهای اقتصادی را متحمل میشوند.

ایمنی در مدارس

استفاده از وسایل گرمایشی و سرمایشی و وسایل غیر استاندارد و سیم کشی و کلید پریز های نا ایمن ، انجام آزمایشات در شرایط غیر ایمن و بروز حوادث ناشی از بلایای طبیعی خطر ایجاد حوادث را افزایش میدهد . به طور کلی برای حفاظت کودکان و نوجوانان در برابر حوادث مختلف و بلایای طبیعی عوامل زیر باید مورد توجه قرار گیرد:

آموزش به کودکان و نوجوانان

رعایت قوانین و مقررات ایمنی در طراحی و امداد ساختمان ها

ماده ۲۴:

کلیه مراکز آموزشی مشمول
این آئین نامه باید مجهز به
وسایل اعلام و اطفاء حریق
بوده و از نظر طراحی بایستی
پیش بینی های لازم
جهت تامین راههای ورودی
و خروجی اضطراری باتوجه به
ظرفیت مدرسه و تعداد
طبقات به عمل آید. این
راهها بایستی با علائم ویژه با
رنگ سبز مشخص گردد تا محل
فرار اضطراری مشخص گردد.

تبصره ۱:

مداخل دو راه فرار برای مواقع اضطراری که ازهرنقطه داخل ساختمان قابل روئیت باشد، لازم است و بایستی امکان تخلیه ساکنین در کوتاه ترین زمان میسر گردد و اجزاء سازه ای مسیرهای فرار درمقابل حریق مقاوم باشند.

تبصره ۲:

اصول طراحی سازه های ایمنی مدارس طبق استاندارد ملی ۴۵۷۱ موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران رعایت گردد.

ماده ۲۵:

کلیه کلاسها ، راهروها ، قسمتهای اداری ، خوابگاه ، ناهارخوری ، آشپزخانه ، توالت و دستشویی ، محوطه سالن ورزشی ، کارگاه و آزمایشگاه باید دارای زباله دان بهداشتی درب دار، ضد زنگ با ظرفیت و تعداد مناسب باشند و روزانه تخلیه و به موقع شستشو و تمیز گردند.

ماده 26:

وجود هرگونه حوض و حوضچه در محوطه مدارس
ممنوع است .

ماده ۲۷:

دیوارها و کف کارگاه و آزمایشگاه بایستی از جنس مقاوم و قابل شستشو (کاشی ، سرامیک ، موزائیک ، موزاییک و . . .) باشد و کف لغزنده نبوده و دارای شیب مناسب به طرف کف شوی باشد.

تبصره ۱:

آزمایشگاه و کارگاه بایستی مجهز به دستشویی و صابون مایع باشد.

تبصره ۲:

آزمایشگاه و کارگاه باید دارای دستگاه تهویه متناسب با حجم سالن جهت تهویه هوا باشد.

تبصره ۳:

دستورالعمل ایمنی کار در آزمایشگاه و کارگاه مطابق باماده ۸۵ و تبصره ۱ ماده ۹۶ قانون کار جمهوری اسلامی ایران و دستورالعمل ایمنی کار در آزمایشگاه و کارگاه حسب مورد تهیه و در محل مناسب و قابل رویت نصب گردد

ماده ۲۸:

- هر مدرسه بایستی دارای اتاق خدمات بهداشتی مجهز به تجهیزات کامل جهت انجام فعالیتهای بهداشتی و تغذیه ای (معاینات بهداشتی درمانی دانش آموزان شامل بیماریابی، بینایی سنجی ، شنوایی و پایش رشد- آموزش بهداشت و تغذیه به کارکنان و دانش آموزان کمکهای اولیه در مواقع بروز حادثه و ...) باشد.

ماده ۲۹:

برای هر ۱۵ مدرسه همجوار ، یک مدرسه که مرکزیت دارد مدرسه پایگاه سلامت دانش آموزان در نظر گرفته شود . در مدرسه پایگاه سلامت ، فضایی به مساحت حداقل ۳۰ متر مربع (شامل سه اتاق) جهت انجام معاینات تخصصی دانش آموزان با کلیه لوازم و تجهیزات مورد نیاز اختصاص داده شود .

ماده ۳۰:

○ در هر مدرسه باید به ازاء هر دانش آموز ۵/ متر مربع فضای سبز در نظر گرفته شود.

ماده ۳۱:

● به منظور جلوگیری از ایجاد گردوغبار در محیط مدرسه، محوطه مدرسه باید با آسفالت یا بتون کف و نظایر آن مفروش گردد.

ماده ۳۲:

- کلیه مراکز آموزشی اعم از پیش دبستان ، دبستان ، مدرسه راهنمایی ، دبیرستان، مراکز پیش دانشگاهی ، مدارس فنی و حرفه ای
- و کارودانش مرتبط با آموزش و پرورش وامثال آن مشمول این آیین نامه میباشد.

ماده ۳۳:

- اخذ صلاحیت بهداشتی جهت امداد و تاسیس مدرسه طبق قانون ماده ۱۳ مواد خوردنی ، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی ازسوی مرکز
- سلامت محیط و کار وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی لازم الاجرا است .

با تشکر از توجه شما

تهیه و ارائه : مهندس فهیمه شیرقازی

کارشناس بهداشت محیط معاونت بهداشت گناباد

